

Liturgiáról az akadémiai napon

Az Evangelikus Hittudományi Egyetem „Dies Academicus”-t, vagyis akadémiai napot szervezett ez év április 9-én. A nap tartalma többre-
tegy volt: emlékezés és előretekintés. Először az egyetem két jeles, elhunyt professzorára, a száz éve született *Jánossy Lajosra*, a gyakorlati tanszék egykori tanárára és a nyolcvan éve született *Muntag Andor* professzorra, az őszötvetségi tanszék vezetőjére emlékeztek. Majd két fiatal, *Béres Tamás* rendszeres teológiai tanársegéd és *Varga Gyöngyi* őtestamentumi szakos tanársegéd vette át a doktori diplomát. *Ifj. Fabiny Tibor* habilitációs oklevelet kapott. Ugyancsak habilitációs oklevelet kapott *Zsengeller József* és *Szabó István* református teológiai tanár. Szabó István immár a református egyház püspöke is.

Bennünket különösen is azok az előadások érdekeltek, melyek a liturgia tárgykörét érintették. *Fabiny Tibor* „A liturgikus megújulás úttörője” címmel *Jánossy Lajos*ról tartott előadást. Életét és tudományos munkásságát ismertette. *Jánossy* legjelentősebb munkája az 1932-ben, Budapesten megjelent „Az evangélikus liturgia megújódása történeti és elvi alapon” című liturgikája. Máiig is mértékadó könyv, amely a jelenleg folyó liturgikus reform munkásainak is nagy segítséget jelent. Igazi lutheri szellemben megírt munka, lépést tartva a korabeli külföldi evangélikus liturgikus mozgalmakkal. *Jánossy Lajos* e könyvben példát ad a gazdag lutheri hagyományra épülő liturgiára a karácsonyi ünnep rendjének kidolgozásával, annak teljes szöveganyagával. Másik alapvető írása „Az egyházi év útmutatása”, melyet a Lelkipásztor az 1943. és 1944. évfolyamában cikkenként jelentetett meg, később önálló füzetben is. Lelkészeinknek mindmáig őrzött kincse ez a rövid írat, amely világos útmutatást ad a vasárnapok és ünnepek jellegére vonatkozólag. *Jánossy* tanári munkássága mellett több minta-istentiszteletet tartott a gyülekezetekben, ahol bemutatta az általa összeállított liturgiát. Nagy tervei voltak. Úgy gondolta, hogy a teológusok számára tartott énekes istentiszteletekkel meg tudja szeretetni a liturgiát. Ennek érdekében 1948-ban igazi liturgikus teret alakított ki a soproni fakultás — az akkori teológia — egyik tanterméből. Díszesen festett falak, színes üvegablakok, nemesen kialakított oltár, az öt liturgikus színben művészileg megtervezett és elkészítettet gyönyörű antependiumok, aranyozott,

nemes vonalú úrvacsorai edények adták a méltó keretet a liturgikus istentisztelethez. Mindez 1948-ban valósult meg, amikor a háború utáni rongyosságban és szegénységben éltünk! Egy életre mértéket adott a fiatal generációnak arra, hogyan kell mindenek elé helyeznünk Isten dolgait. E cikk írója ekkor lett kántora és famulusa a lelkes professzornak. Igényesen előkészített istentiszteleteket tartottunk, kis kórus liturgikus szolgálattal. Az intoritust magyarra fordítva illesztettük a nem éppen egyszerű gregorián kották alá, és a teológus gyülekezet a responzumokon kívül például együtt énekelte a Sanctust is a IV. gregorián dallamra.

Ezt a szép kezdetet azonban a diktatúra derékba törte. 1950-ben *Jánossy Lajos*t 47 éves korában nyugdíjba küldték. Az volt a vád, hogy magasegyházi elveket vallott, ami ellentétes volt az akkori állami egyházpolitikával. Tudták, hogy a liturgiának megtartó ereje van. Ha ezt elveszik, sokat veszít az egyház. Ez az esemény nemcsak számára jelentett tragédiát, hanem a liturgikus mozgalmat is visszavetette. (Itt jegyzem meg, hogy az 1963-ban megjelent, *Pröhle Károly* által szerkesztett Agendában is csak függelékben volt szabad közölni a *Jánossy-féle* rendet megközelítő liturgikus dallamokat, annak ellenére, hogy a szerkesztő az énekes rendet az első helyre kívánta tenni.)

E témához kapcsolódott *Dobszay László* „Liturgia és zene a 20–21. században” című előadása és *Hafenscher Károly* (ifj.) „A változó állandóság. Liturgia Isten erőterében” címet viselő, számítógépes vetítéssel illusztrált beszámolója a most készülő agenda szándékairól. (*Fabiny Tibor* és *Dobszay László* előadásainak szerkesztett változata folyóiratunk 266–277. lapján olvasható.) Az ezt követő előadások *Muntag Andor* tudományos tevékenységét méltatták.

E napot a musica sacra eseményei gazdagították. Reggel szoltáros istentisztelet volt a templomban az egyetem *Finta Gergely* által vezetett liturgikus ének-szemináriumának közreműködésével. Az előadások között az egyetem vegyeskara és fúvószenekara szolgált *Csorba István*, illetőleg *Johann Gyula* vezetésével. A délutáni eseményeket pedig a templomban tartott kamarazenés műsor nyitotta meg. Az orgonánál *Finta Gergely* szolgált, *Johann Gyula* (harsóna) közreműködésével.

Örvendetes, hogy az Evangélikus Hittudományi Egyetem Dies Academicusa a liturgia témáját és az egyházzenetét valóban méltó módon szólaltatta meg. Köszönet érte Szabó Lajos rekortnak, aki a napot megszervezte. Reméljük, szán-

déka valóra válik, és a jövőben is rendszeresek lesznek az akadémiai napok értékes előadásokkal és színes programokkal.

Trajtler Gábor

Kántor- és lelkésztalálkozó Szombathelyen

A szombathelyi gyülekezet 2003. március 29-én negyedszer rendezte meg a Vas megyei kántortalálkozót.

Az idei program két részből állt. Délelőtt *Hogyan válasszunk éneket?* címmel Gregersen-Labossa György lelkész és Ecsedi Zsuzsa kántor beszélt kialakult munkamódszerükről.

Elhangzott: sem az nem szerencsés, ha a kántor marad magára az énekválasztás feladatával, sem az, ha egyedül a lelkész dönt ebben a kérdésben. Bár a gyülekezetek adottságai rendkívül különbözőek, valamilyen szintű együttműködést a készüléskor mindenképp ki lehet alakítani. Az istentiszteleti előkészületbe természetesen beletartozik az olvasmányok kikeresése, a lektorok kijelölése, az imádságok kiválasztása és sok egyéb is. Szombathelyen néhány éve az a gyakorlat, hogy a hét közepén megbeszélik a vasárnapi istentisztelet minden részletét. Előtte elolvassák a textusokat, megnézik az agendát. Az énekeket úgy választják ki, hogy többnyire mindkettőjük javaslatai érvényesülnek.

Az lenne ideális, ha minden istentisztelet, legyen az egy városi, nagyünnepi alkalom vagy egy szórványban tartott istentisztelet a Szentháromság utáni 22. vasárnap délutánján, egyforma alapossággal és szeretettel lenne előkészítve, az énekeket a lelkész és a kántor együtt és tudatosan választanák ki. Ez elsősorban a szolgálattévőknek tenne jót. A munka megkönnyítéséhez a résztvevők áttekintést kaptak az énekkönyv énekeinek stílusáról.

Délután *Hogyan válasszunk istentiszteletet?* címmel Hafenschner Károly, a Liturgiai és Agendaszerkesztő Bizottság elnöke tartott előadást a készülődő új agendáról.

Mondandóját öt kérdés köré rendezte. *Mi az istentisztelet? Az elénkbe jövő Isten és a saruját levevő ember minőségi találkozása. Miért kell változtatni? Mert az istentisztelet élő organiz-*

mus, így nem lehet mozdulatlan és változatlan. Fontos a kinövések eltávolítása, a bibliai kontroll. Egyszerre történik értékmentés és új kincsek tudatosítása. Milyen lesz az új istentisztelet? Hagyományos és mai egyszerre. Kétezer év kincse és a mai névjegyünk. Hogyan lesz sajátunkká? Közös tanulással. Ez a folyamat időt, energiát, nyitottságot, összefogást igényel. Krisztus tanítványai vagyunk — az istentisztelet ügyében is. Mire megy ki mindez? Az igazi istentiszteletre, amely ma zajlik, de a mennyei istentisztelet szerkesztésére. Formailag választhatunk egyszerűt vagy gazdagabbat. Tartalmilag egy választás van: Istenre figyelve vagy nélküle.

A hallgatók kézbe kapták az új agendában megjelenő istentiszteleti rend vázát, magyarázatot kaptak arra, hogy mi miért változik ill. bővül. Így remélhetőleg világossá vált: a változtatások mind azt a célt szolgálják, hogy a gyülekezet értse, mikor mi történik, és ezáltal aktív részese legyen az Istennel való találkozásnak.

Az előadásokon kívül a résztvevők maroknyi csapata ötleteket kapott azzal kapcsolatban is, hogyan vezethetik az orgona segítségével a gyülekezet éneklését. Hogyan lehet határozott tempót adni, és hogyan kell a gyülekezetet figyelve énekléséhez mégis alkalmazkodni. Elhangzott az is: a kántori szolgálat rang, és nem csupán orgonistaságot jelent, hanem annál lényegesen többet; nemcsak az énekek kíséretét, hanem az istentiszteleten teljes személyiséggel való részvételt, minden elhangzott szó megértését és megélését. Az ilyen lelkületű kántorok és lelkészek gyülekezete hasonlíthatatlanul több ajándékkal léphet ki a templomból.

A szakmai nap böjti zenés áhítattal zárult. Köszönjük az együtt-gondolkodás lehetőségét!

Ecsedi Zsuzsa egyházmegyei zenei megbízott